

מראי מקומות- בכורות מ"ד

אמות, דבגובה זו דקרוב לעשר אמות הרי הוא יכול לפרוש האהל על המשכן.

(ד) **א"כ עשיתו למשה רבנו בעל מום- העיר בחי' הגרי"ז**, בשלמא מה דאי' בסוטה (י"ב), דאם הי' למשה רבנו קול כנער דהוי מום, א"כ הוי גריעותא, משום דמום של קול פוסל בלוי. אבל כאן, מה לי דמשה רבנו הי' בעל מום, הא אין שאר מומין פוסלין בלוי. ותי' משום דמשה שימש בכהונה גדולה, ולכן דוקא מום זה הוי מום (ואדרבה, לכהן אין מום בקול מום כלל). עוד תי', דבסנהדרין בעינין מנוקין ממום, וא"כ משום זה א"א להיות משה בעל מום.

(ה) **נכפה אפי' אחת לימים- העיר הראשית בכורים**, דאי' בר' גרשום דפסול זה הוא אפי' אם יש לו וסת ליפול, ועכשיו אין זה הוסי. והק', מ"ש מכל מום עובר דכשעבר מומו כשר, ואי דשאני זה שהמום לא עבר לגמרי, ויש לו וסת קבוע שיחזור לו, הרי לכאור' זה ק' מהא דריח הפה דאמרי' דלא הוי מום בכהנים משום דאפשר דנקט פלפלא ועביד עבודה, הרי דאף דהמום נשאר אצלו בכח ויחזור לאחר עבודה, מ"מ כיון דבשעת עבודה ליתא למום, כשר באותה שעה, וכ"ש בנכפה בשעה שהוא בריא אמאי יפסול [ויש לעי' אם יש מקום לחלק, דהתם הוי בידו בכל שעה לסלק המום, אבל נכפה, עכ"פ בשעת החולי אין בידו לסלקו, רצ"ע]. וכ' דלפי היסוד שכו' לענין נדמה, דחשוב מום שבגלוי משום דהוי מילתא דתמיהא, וידוע ומפורסם לכל, ואף אם אינו נראה בחוש הראי', א"כ י"ל דה"ה בנכפה, דכיון דיש לו וסת לזה, נחשב שהמום אצלו בכח לעולם, אלא שבפועל אינו מתגלה רק לעתים ידועים, אבל מ"מ, כיון דהדבר ידוע לכל, חשוב מום שבגלוי אף בשעה שאינו נכפה בפועל. ואינו דומה לריח הפה, שאינו דבר מפורסם כ"כ, ולכן אינו חשיב מום אלא בשעה שהוא נרגש בפועל.

(ו) **משתנין מים בפני רבים, וכו'- ומשמע מהמשך הגמ' דטעם דעושה כן בפני רבים הוא משום סכנה, והעיר בהערות להגרי"ש** דהול"ל משום האיסור בל תשקצו. וצידד

(א) **אלא שתי עיניו למעלה, דקיימן למעלה- פרש"י**, בגובה המצח שלא כשאר בני אדם. והק' הראשית בכורים, לפי מש"כ הרשב"א בחולין (צב:) דאטר פסול משום בעל מום משום שהימין הוא שלא במקומו, א"כ מה שהעינים שלא במקומן הן לכאור' הוי מום גמור, ואמאי חשיב להו בהדי הנך דלא מחלי עבודה. והוכיח מזה דהא דשינוי חשוב מום, היינו רק כשהשינוי באבר עצמו, משא"כ בזה, דבגוף העינים ליכא שום שינוי, אלא במקום מושבן, ולמ"ד דאטר הוי מום, התם משום דהימין אין לו הכח הראוי לו, משא"כ בזה דלא נשתנה אלא מקום מושב העינים.

(ב) **גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו- הק' החזון איש (כ"ו, ט')**, א"כ מה שענינו גדולות או קטנות תיפוק לי' משום דין זה, דהיינו דגופו גדול מאבריו, וכן לענין אזורי קטנות יש להק' כן, ועוד. וכ' דנראה שאין דין גופו גדול מאבריו אלא באברים שקבועים לעולם לפי שיעור הגוף, כגון ידיו ורגליו, אבל עינים, ואזנים, ואברי הזרע, והצואר, שאין להם קביעות כלל לפי ערך הגוף, אלא גודלן משתנה איש מחבירו, א"כ שפיר ניתן להם שיעור אחר אימתי מקרי שינוי למחשב מום.

(ג) **משה רבנו עשר אמות הי'- הק' השטמ"ק השלם בשם הר"י מפריש**, כיון שהמשכן לא הי' גבוה אלא י' אמות, שכן הי' ארכן של הקרשים, א"כ היאך משה הי' נכנס באהל מועד לעבוד עבודה בח' ימי המילואים, וכן המ' שנה למ"ד דמשה שמש בכהונה גדולה לכל מ' שנה שהיו ישראל במדבר, די' אמות ב' אמות היכי יתבי. וכי תימא שהי' כופף קומתו, הא ליתא, דכיון שהי' עובד עבודה, אם הי' כופף קומתו היו הבגדים נגררים שהי' לובש, והדין הוא דצריכם הבגדים שלא יחסר ולא יותר, ולכן הכהנים לא היו יכלים למדלי מנייהו בשעת עבודה. וכ' דמ"מ אפשר שהי' כופף מעט. ובהערות להגרי"ש תי' דמה דאמרי' דמשה רבנו הי' גבוה עשר אמות, אין הכוונה עשר אמות ממש, אלא קרוב לעשר

חשובה אצלו, ולכן אם יתפלל שיתן לו הקב"ה בנים לא תשמע תפלתו, וכן אם יש לו בנים ויתפלל עליהם ג"כ לא תשמע תפלתו, כיון שאין הבנים חשובין בעיניו, משא"כ אם קפיד שלא יהי' עקר, דחשיבה מתנה הבנים בעיניו, אז תקבל תפלתו בעד הבנים.

(א) **אין לו ביצים, או שאין לו אלא ביצה אחת... ר' ישמעאל אומר... ר' עקיבא אומר- כ' הרע"ב דבעיקר הדין לא פליגי, שכל א' מהם מודה במום שמונה חבירו דהוי מום, ולא נחלקו אלא בפירושו של מקרא, ומשמעות דורשין איכא בינייהו.**

דאינו לאו גמור להלקות עליו, וגם אולי אסמכתא הוא, ולכן במקום בזיון נדחית. וע"ע **כתבואות שור** (י"ג, ב'), שהביא מש"כ **התרומת הדשן** (ט"ז) דאיסור דרבנן הוא, והוכיח כן מהא דאי' דרבא אנסי ל' בעידני' בעל כרחי', ומשמע מזה דמשום כבוד הבריות אין צריך להשתין ברבים, ותמה עליו התבואות שור מסוגיין, דמבואר דאף ברבים צריך להשתין (לכה"פ משום סכנה), ולכן כ' לפרש הסוגיא דהתם באו"א, ע"ש שהאריך בענין זה אם הוי דאורייתא או דרבנן.

(ז) **אמרו ל' חמתך קאתיא, אמר להו באודנא- כ' השו"ת הרשב"א (א', ק'), "ודרך גוזמא הוא, להחמיר ענין שיהוי נקבים".**

(ח) **ת"ר, שני נקבים יש בו באדם, א' מוציא שתן וא' מוציא שכבת זרע- ולכאוי' יש להעיר, דבמציאות אצלנו אינו כן. וכ' הישועות מלכו (אה"ע י"ח) דכוונת הגמ' לומר דכשהם יוצאים מהגוף מתחילים בשני קנים, אבל למעלה מהעטרה סמוך לכיס של ביצים, אז יוצאין שניהם מקנה א'. וכע"ז הביא בספר נשמת אברהם (אה"ע עמ' מ') מהחשב האפור, וע"ש מש"כ לו הגרש"ז **אורבך** בענין זה. וע"ע **בחזון איש** (אה"ע י"ב, ז', ד"ה והנה בגמ') דכ' על זה דנשתנו הטבעים, כמו דמצינו בהרבה מקומות.**

(ט) **לא יהי' בך עקר מן התלמידים- פי' העיון יעקב, דלפי רש"י דבזמן שאתה עושה עצמך כבהמה היינו לענין שלא תהא צנוע בהטלת מים, א"כ הפי' כך הוא, דאם אינו משים עצמו כבהמה לענין הטלת מים, יהא ביתו עקור מן התלמידים, שלא יבואו ללמדו אצלו, שידאגו שגם להם ישהו כ"כ בלימודם עד שיעקרו.**

(י) **שלא תהא תפלתך עקורה לפני המקום- פרש"י, כשאתה מתפלל על בנים, תהא נשמעת תפלתך. ותוס' כ' דנראה דלכל תפלה קאמר, כדאמרי' שאין העולם מתקיים אלא במי שמשים עצמו כבהמה. ובביאור דעת רש"י, כ' הבן יהוידע דמשום דבהכי הוי מדה כנגד מדה, דאם הוא אינו מקפיד על עצמו שלא יהי' עקר, נמצא מתנת הבנים אינה**